

Medische
oncologie

MEDICATIESCHEMA

FOLFIRI + AVASTIN®

Informatie voor patiënten

AZ OUDENAARDE
VZW

www.azoudenaarde.be

Volg ons op

Inleiding

Je hebt van de behandelende arts vernomen dat je chemotherapie moet krijgen ter behandeling van je ziekte. Wellicht ontving je tijdens het gesprek een hoeveelheid aan informatie waardoor je ongetwijfeld vragen hebt.

Het multidisciplinair oncologisch team wil jou, middels deze brochure, hierin ondersteunen.

In deze brochure komen diverse onderwerpen aan bod. Zo lees je wat chemotherapie eigenlijk is en hoe dit wordt toegediend. Vervolgens wordt er uitgelegd wat een chemotherapieschema inhoudt, welke nevenwerkingen je kan verwachten en met welke maatregelen je thuis best rekening houdt.

De inhoud van deze informatiebrochure is specifiek gericht op jouw chemotherapieschema, namelijk *Folfiri + Avastin*[®]. Indien je na het lezen nog vragen hebt over jouw therapie, aarzel dan niet om de behandelende arts of verpleegkundige aan te spreken.

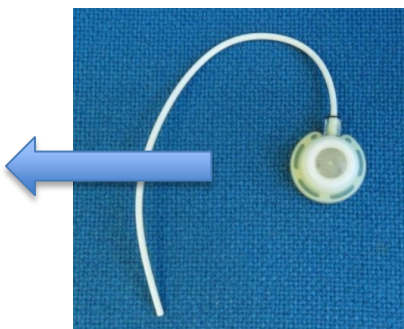
1. Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is een behandeling met geneesmiddelen die de kankercellen vernietigen of de groei ervan afremmen. Deze geneesmiddelen worden ook wel celremmende geneesmiddelen of cytostatica genoemd.

2. Hoe wordt chemotherapie toegediend?

Vóór de toediening van de chemotherapie heb je een ingreep ondergaan voor het plaatsen van een poortkatheter. Door deze poortkatheter is het niet nodig om bij elke chemotherapiebehandeling jouw aders in de arm aan te prikken. Een poortkatheter is een onderhuidse aanprikpoort en bestaat uit een reservoir, verbonden met een dun siliconen slangetje dat uitkomt in de bloedbaan.

Wanneer je naar het dagziekenhuis komt voor behandeling wordt de poortkatheter aangeprikt. Dit betert jouw comfort en is ook noodzakelijk, aangezien je de dag van de chemotherapiebehandeling op het dagziekenhuis een pompje wordt aangeschakeld waarmee je naar huis mag. Dit pompje dient 48u ter plaatse te blijven.

Figuur 1 : Een poortkatheter

Reservoir dat onderhuids zit en door de verpleegkundige wordt aangeprikt voor jouw behandeling.

Er is een voorbeeldmodel van een onderhuidse aanprikpoort aanwezig op het dagziekenhuis. Vraag er gerust naar.

3. Uw chemotherapieschema

Er wordt een welbepaald chemotherapieschema toegediend in functie van jouw ziekte. Dit schema heeft de naam: **Folfiri + Avastin®**.

Een behandeling met dit chemotherapieschema bestaat uit verschillende cycli. Dit wil zeggen dat jou meermaals één cyclus wordt toegediend. Hoeveel cycli je nodig hebt wordt bepaald door de behandelende arts.

Onderstaande figuur geeft één cyclus weer van jouw chemotherapieschema:

Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5	Dag 6	Dag 7	Dag 8	Dag 9	Dag 10	Dag 11	Dag 12	Dag 13	Dag 14

Figuur 2 : Het chemotherapieschema

Op **dag 1** krijg je chemotherapie toegediend op het dagziekenhuis. Diezelfde dag wordt ook een pompje met cytostatica aangeschakeld waarmee je naar huis mag en dat gedurende 48u (**dag 2** en **dag 3**) aangehouden blijft. Na deze 48u, op **dag 3**, kan je een beroep doen op een thuisverpleegkundige om het pompje af te schakelen. Vraag een voorschrift aan de behandelende arts voor de thuisverpleging.

Vanaf **dag 4** tot **dag 14** heb je rust en is geen chemotherapie-toediening voorzien. Deze dagen rust zijn nodig om jouw lichaam te laten herstellen.

Na dag 14 wordt er opnieuw gestart met dag 1.

Na enkele cycli, meestal na 3 à 4 cycli, zal de arts een herevaluatie doen waarbij je opnieuw een CT-scan en een bloedafname ondergaat. Aan de hand van de resultaten van deze onderzoeken kan de arts jouw therapie evalueren.

4. Waar wordt de chemotherapie toegediend?

De dag vóór de behandeling:

Je komt deze dag naar het intern dagziekenhuis om jouw lichaamsgewicht te bepalen en een bloedafname te laten uitvoeren door de verpleegkundige. Aan de hand van de bloedwaarden en het lichaamsgewicht kan de behandelende arts de chemotherapie voorschrijven. Je hoeft je daarvoor niet in te schrijven aan het onthaal of nuchter te zijn. Is het voor jou comfortabeler dan kan, in samenspraak met de behandelende arts en verpleging, de bloedafname worden uitgevoerd door jouw huisarts.

De dag van de behandeling:

Je schrijft je eerst in aan het onthaal en daarna mag je je aanmelden op het intern dagziekenhuis. De verpleegkundige zal jou ontvangen en installeren. Hou er rekening mee dat je enkele uren op het intern dagziekenhuis aanwezig zal zijn voor jouw behandeling.

5. De celremmende geneesmiddelen

Nadat de verpleegkundige jou heeft geïnstalleerd op de kamer zal zij de poortkatheter aanprikken met een waakinfuus. Een waakinfuus wordt geplaatst in afwachting van de eigenlijke toediening van de celremmende geneesmiddelen.

Tevens zal de verpleegkundige jou medicatie geven om de nevenwerkingen van de celremmende geneesmiddelen te beperken. Deze geneesmiddelen bevatten geen cytostatica en worden in onderstaande volgorde toegediend:

ZOFRAN®	<p><i>Toedieningswijze:</i> via het infuus over 15 minuten.</p> <p><i>Indicatie:</i> tegen misselijkheid en braken.</p>
SOLU-MEDROL 40 mg ®	<p><i>Toedieningswijze:</i> via een spuit in de infuusleiding.</p> <p><i>Indicatie:</i> bijwerkingen beperken van de celremmende geneesmiddelen.</p>
EMEND®	<p><i>Toedieningswijze:</i> oraal, met water voor of na het eten.</p> <p><i>Indicatie:</i> tegen misselijkheid en braken.</p> <p>Op de afbeelding hieronder staat met een rode pijl aangeduid welke capsule je in het dagziekenhuis krijgt. De 2 andere capsules moet je de 2 volgende dagen innemen, telkens 's morgens.</p> <div data-bbox="673 1099 1291 1464" data-label="Image"> </div>

Figuur 3 :Emend®

Nadat je de voornoemde geneesmiddelen hebt gekregen, kan er gestart worden met de toediening van de celremmende geneesmiddelen. Deze celremmende geneesmiddelen worden klaargemaakt in de apotheek onder veilige en steriele omstandigheden, waardoor enige wachttijd niet is uit te sluiten.

Van zodra de bereidingen van de celremmende geneesmiddelen op de afdeling worden afgeleverd, kan er gestart worden met de eigenlijke toediening. Hieronder vind je in volgorde van toediening de verschillende geneesmiddelen, waarbij de celremmende geneesmiddelen aangeduid zijn in een oranje kleur.

Geneesmiddel	Volume	Inlooptijd
Irinosin®	250 ml	Samen over 2 uur
Levofolinezuur®	250 ml	
Natriumchloride 0,9%	100 ml	10 minuten
Avastin®	250 ml	1ste keer: 90 minuten 2de keer: 60 minuten 3de keer: 30 minuten
Fluorouracil®	100 ml	20 minuten

Figuur 4: overzicht geneesmiddelen

Deze verschillende geneesmiddelen worden achtereenvolgens toegediend, waardoor de eerste behandeling een duurtijd heeft van ongeveer 4 uur. De tweede behandeling heeft een duurtijd van 3,5 uur. Vanaf de derde behandeling is de totale duurtijd 3 uur, gezien de tijdsduur van Avastin® afneemt.

Hierna vind je een specifieke omschrijving per geneesmiddel.

Irinosin®

Dit is het **eerste chemotherapeuticum** dat wordt toegediend voor darmkanker. Het is een kleurloos geneesmiddel en wordt toegediend over een tijdsduur van 2 uur.

Levofolinezuur®

Dit is geen chemotherapeuticum, maar wel een folinezuur. Het wordt samen met het voorgaande chemotherapeuticum, **Irinosin®**, toegediend over dezelfde tijdspanne van 2 uur. Dit geneesmiddel wordt toegediend om de werking te optimaliseren van het tweede chemotherapeuticum, Fluorouracil®.

Natriumchloride 0,9%

Nadat de twee bovenstaande geneesmiddelen, Irinosin® en Levofolinezuur®, zijn ingelopen over een tijdspanne van 2 uur wordt de infuusleiding gespoeld met een kleine infuuszak fysiologisch water. Dit infuuszakje bevat 100 ml infuusvloeistof en loopt over 10 minuten.

Avastin®

Dit geneesmiddel is geen chemotherapeuticum. Avastin® zorgt ervoor dat de groei van bloedvaten naar de tumor wordt belemmerd, zodat deze niet meer kan groeien.

De inlooptijd is afhankelijk van het aantal toedieningen:

- De eerste toediening is over 90 minuten.
- De tweede toediening is over 60 minuten.
- Vanaf de derde toediening is de inlooptijd 30 minuten.

Fluorouracil®

Dit is het tweede chemotherapeuticum dat wordt toegediend. Het is een kleurloos geneesmiddel en wordt toegediend over een tijdspanne van 20 minuten.

Graag maken we er jou op attent dat de toediening van de geneesmiddelen niet pijnlijk is. Indien je tijdens de behandeling op het dagziekenhuis onwel wordt, verwittig dan onmiddellijk de verpleegkundige!

6. De elastomeerpomp

De elastomeerpomp bevat een ballon, gevuld met het chemotherapeuticum Fluorouracil[®]. Deze pomp zorgt ervoor dat je therapie verder wordt toegediend gedurende 48u.

Na deze 48u kan je een beroep doen op een thuisverpleegkundige om de pomp af te schakelen. Kijk gerust af en toe eens na of de ballon in de pomp verkleint. Mocht je opmerken dat het ballonnetje niet verkleint, neem dan contact op met het dagziekenhuis.

De elastomeerpomp wordt in een heuptasje geplaatst zodat je zo weinig mogelijk beperkingen hebt in jouw dagdagelijkse activiteit.

De elastomeerpomp: bij de start

De elastomeerpomp: lege ballon

Figuur 5: de elastomeerpomp

Opgelet: Je mag geen bad of douche nemen wanneer de pomp is aangeschakeld.

7. De nevenwerkingen

Cytostatica kunnen de opbouw van sommige gezonde weefsels aantasten, aangezien ze zowel inwerken op de kankercellen als op de gezonde cellen die zich snel delen. De meest kwetsbare organen zijn het beenmerg, het spijsverteringskanaal, het voortplantingsstelsel en de haarfollikels (lichaam en hoofd). Meestal herstellen deze weefsels zich snel, eenmaal de behandeling is gestopt.

Aangezien je twee soorten cytostatica toegediend krijgt, namelijk **Irinosin®** en **Fluorouracil®**, worden de meest voorkomende bijwerkingen van deze geneesmiddelen toegelicht.

Daling van het aantal bloedcellen

Bij een daling van de witte bloedcellen verhoogt de gevoeligheid voor infecties. Aangezien jouw weerstand is verminderd, is het aangeraden om contact te vermijden met zieke mensen.

Bij een daling van de rode bloedcellen kan je je moe voelen en bleek zien. Het is belangrijk om het rustig aan te doen.

Jouw bloed wordt de dag voor de behandeling op het dagziekenhuis afgenomen (of bij de huisarts) om de bloedwaarden te bepalen. Indien je een sterke daling hebt van het aantal bloedcellen, is het mogelijk dat de behandeling met chemotherapie wordt uitgesteld tot wanneer de waarden in jouw bloed zich weer hebben gestabiliseerd. Indien de bloedwaarden een behandeling met chemotherapie niet toelaten, zal de behandelende arts je verwittigen.

Koorts

Indien er een sterke daling is van het aantal witte bloedcellen kan dit gepaard gaan met koorts. Bij koorts, hoger dan 38°C, neem je contact op met de behandelende arts.

Misselijkheid en braken

Dit is een vaak voorkomende nevenwerking van chemotherapie. Je krijgt op het intern dagziekenhuis medicatie toegediend tegen misselijkheid en braken, vóór er gestart wordt met de toediening van de cytostatica.

Heb je thuis nog last van misselijkheid en/of braken, dan kan de behandelende arts een bijkomend geneesmiddel voorschrijven.

Diarree of constipatie

Door de cytostatica of door de medicatie die misselijkheid en/of braken tegengaat, kan je last hebben van diarree of constipatie. Indien dit langer dan 2 dagen aanhoudt, neem dan contact op met de behandelende arts.

Vermoeidheid

Door de behandeling met cytostatica zal je vaak meer behoefte aan rust hebben dan vroeger. Het is belangrijk om naar jouw lichaam te luisteren en indien nodig te rusten.

Haarverlies

Er kan gedeeltelijk of geheel haarverlies optreden. Deze nevenwerking is omkeerbaar. De sociaal assistente beschikt over verschillende tips om met deze nevenwerking om te gaan.

Nagelveranderingen

Jouw nagels kunnen brozer worden door de cytostatica. Gebruik een verstevigende nagellak om ze te beschermen.

Huiduitslag op handen en voeten

Dit is het zogenaamde hand-voetsyndroom. Er treedt roodheid, jeuk, pijn en zwelling op ter hoogte van de handen en voeten. Neem contact op met de behandelende arts indien deze symptomen te ernstig worden.

Droge of pijnlijke mond en keel

Zorg voor zachte maaltijden en vermijd zout, zuur en pikant. Gebruik best een zachte tandenborstel om de tanden te poetsen. Er bestaat ook verzachtende mondspoeling waarmee je meermaals per dag de mond kan spoelen. Vraag een voorschrift voor deze mondspoeling aan de behandelende arts.

Coördinatiestoornissen of gezichtsstoornissen

Je vermijdt bij deze nevenwerking best het besturen van voertuigen of het bedienen van machines.

Verhoogde bloeddruk

Door de toediening van het geneesmiddel Avastin® kan je last hebben van een verhoogde bloeddruk. Op het dagziekenhuis controleert de verpleegkundige de bloeddruk.

Neusbloedingen

Er kunnen neusbloedingen optreden, de dagen volgend op de behandeling. De bijwerkingen verschillen van persoon tot persoon, hangen af van de aard en de dosis medicijnen en van de duur van de behandeling.

Iedere persoon reageert anders op een bepaalde behandeling. Laat je daarom niet beïnvloeden door andermans verhalen.

Indien je last hebt van nevenwerkingen, aarzel niet om dit te melden aan de behandelende arts of de verpleegkundige.

8. Specifieke aandachtspunten

8.1 Voeding

Voeding speelt een belangrijke rol bij de behandeling van kanker. Het is geen behandelingsmethode, maar werkt ondersteunend voor jouw lichaam. Bij een goede voedingstoestand is de weerstand beter, vermindert ook de kans op infecties, complicaties en ernstige bijwerkingen.

Om de energiebehoefte te dekken tijdens de behandeling worden volgende voedingsadviezen meegegeven.

Probeer iedere dag...

- *Voldoende vocht op te nemen, minimum 1,5 liter onder de vorm van water, thee, koffie, soep, bouillon, fruitsap, groentesap, ...*
- *Ruime hoeveelheden te gebruiken van aardappelen, brood, beschuit, rijst en deegwaren.*
- *Veel groenten en fruit te eten (met voldoende seizoensvariatie).*
- *Melkproducten te gebruiken (melk als dusdanig, maar ook de afleidingen zoals kaas, yoghurt, platte kaas, karnemelk, ...).*
- *De vleesportie te beperken en eerder voor vis of gevogelte te kiezen (sojaproducten, peulvruchten en noten kunnen ook goede alternatieven zijn in de vegetarische voeding).*

- *De geschikte vetsoorten zoals olijfolie en margarines te kiezen die rijk zijn aan onverzadigde vetzuren).*
- *De genotsproducten zoals snoep, gebak, ijs, room, chocolade, etc. beperkt te gebruiken.*
- *Een aangepast beweegmoment in te schakelen.*

8.2 Seksualiteit

Door de behandeling kan de behoefte om te vrijen afnemen of kan het vrijen als minder prettig worden ervaren. Bij vrouwen is een branderig gevoel, tijdens en na de geslachtsgemeenschap mogelijk, aangezien chemotherapie de vaginawand dunner en kwetsbaarder maakt. Ook een verminderde vochtproductie van de vagina kan optreden. Bij mannen kan chemotherapie erectieproblemen veroorzaken.

Het gebruik van een condoom is in de eerste 48 uur na de toediening sterk aan te raden, aangezien restanten van geneesmiddelen tot dan nog terug te vinden zijn in sperma en vaginaal vocht.

9. Maatregelen thuis

De uitscheiding van de restanten van de celremmende geneesmiddelen die je gekregen hebt, zijn nog tot enkele dagen na toediening terug te vinden in je lichaamseigen stoffen (zoals urine, stoelgang,...)

Enkele raadgevingen:

- *Mannelijke patiënten plassen steeds zittend op het toilet om spatten te voorkomen.*
- *Spoel het toilet steeds tweemaal door met een gesloten deksel.*

- *Indien je thuis over 2 toiletten beschikt, kan je best altijd hetzelfde toilet gebruiken en de andere huisgenoten het andere toilet laten gebruiken.*
- *Was de handen na ieder toiletbezoek.*
- *Vermijd rechtstreeks contact met braaksel, urine en stoelgang. Gebruik wegwerphandschoenen bij eventuele manipulatie ervan.*

10. Verwittig de arts

Contacteer de arts onmiddellijk als je een van volgende tekenen vaststelt:

- *Koorts (boven de 38°C) en/of koude rillingen.*
- *Kortademigheid.*
- *Een opgezwollen arm of hand.*
- *Pijn in de mond en/of keel.*
- *Plotse huiduitslag.*
- *Braken en/of diarree die langer dan 2 dagen aanhoudt.*
- *Constipatie gedurende enkele dagen.*

Indien je ongerust bent over een verschijnsel dat hierboven niet werd vermeld, aarzel dan niet om contact op te nemen met de behandelende arts.

11. Voorstelling van het team

Je staat er niet alleen voor! Er zijn tal van zorgverleners op wie je een beroep kan doen tijdens de behandeling.

Arts

Tel. 055 33 67 75

Tijdens uw behandeling op het dagziekenhuis komt de behandelende arts bij je langs. Je kan hem vragen stellen over je therapie, onderzoeken of problemen die je ondervindt.

Verpleegkundige

Tel. 055 33 63 54

De verpleegkundigen zorgen tijdens het verblijf op het intern dagziekenhuis voor een correcte toediening van de medicatie en geven je informatie en advies over de behandeling en de specifieke noden. Je kan bij hen terecht met vragen. Zij zijn steeds bereid tot een gesprek.

Sociale dienst

Tel. 055 33 66 35

De sociaal assistente biedt ondersteuning, bemiddeling, advies en informatie over:

- praktische regelingen in verband met de behandeling (vervoer, haarprothese, hulpmiddelen,...)
- socio-financiële voorzieningen
- hulp van thuiszorgdiensten en/ of residentiële opvang
- ondersteunings- en begeleidingsmogelijkheden in de thuiszorg
- ...

Psycholoog

Tel. 055 33 66 49

Staat ter beschikking voor psychologische begeleiding en ondersteuning van de patiënt en zijn omgeving.

De confrontatie met de diagnose kan een zware impact hebben op het welzijn van jezelf of van je omgeving. Dit kan leiden tot gevoelens als angst, onzekerheid, kwaadheid, schuld, verdriet, Ook kunnen er vragen rijzen over de toekomst, hoe dit te vertellen aan de omgeving en hoe men moet omgaan met goedbedoelde maar soms belastende reacties. Jouw verwachtingen naar de behandeling worden duidelijk gemaakt en er wordt een omgang met het gebeuren gezocht op maat. De psychologe komt systematisch langs op het dagziekenhuis voor een kennismakingsgesprek.

Diëtist

Tel.055 33 60 82

Tijdens de behandeling geeft een diëtist individuele voedingsadviezen en tips.

12. Praktische informatie

12.1 Jouw verblijf in het dagziekenhuis

Het is noodzakelijk om je in te schrijven aan het onthaal, telkens wanneer je een behandeling met chemotherapie krijgt.

Tijdens de eerste behandeling zal de verpleegkundige je enkele vragen stellen in verband met contactgegevens en kamervoorkeur. Er wordt steeds getracht tegemoet te komen aan jouw keuze. Om organisatorische redenen is dit niet steeds mogelijk.

Je krijgt van de verpleegkundige een volgende afspraak bij het verlaten van het dagziekenhuis.

12.2 Ontspanningsmogelijkheden

Om jouw verblijf tijdens de behandeling zo aangenaam mogelijk te maken, kan je een beroep doen op een vrijwilligster voor een schoonheidsbehandeling. Je kan tijdens de behandeling op het intern dagziekenhuis een middagmaal nuttigen.

Het intern dagziekenhuis is uitgerust met een bibliotheek waar je tijdens de behandeling op het dagziekenhuis een boek kan ontlenen. Vraag gerust aan de verpleegkundige, sociaal assistente of psychologe meer informatie.

12.3 Vrijwilligers

De vrijwilligers van de Vlaamse Liga tegen Kanker komen afwisselend langs op het intern dagziekenhuis. De ene week op maandag en woensdag, de week daarop op dinsdag en donderdag. Je kan bij hen terecht voor een bemoedigend gesprek of een luisterend oor.

12.4 Bezoeken

Er zijn geen bezoeken van toepassing. Je kan tijdens de behandeling op het intern dagziekenhuis steeds bezoek ontvangen.

13. Einde behandeling

Indien jouw behandeling is gestopt, dient de onderhuidse poortkatheter om de 8 weken te worden gespoeld. Dit kan door een thuisverpleegkundige worden uitgevoerd.

**Voor meer info raadpleeg:
Dagziekenhuis Inwendige Ziekten**

☎ 055 33 69 00

✉ verpleegpost.d2@azoudenaarde.be

AZ Oudenaarde vzw

AZ OUDENAARDE
VZW

Minderbroedersstraat 3, 9700 Oudenaarde

T 055 33 61 11 - F 055 33 66 95

info@azoudenaarde.be

www.azoudenaarde.be

AZO/ONC/148

Laatst aangepast op 30/09/2019

V.U.: AZ Oudenaarde